

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/16/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1514210178
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Murgaš
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1514210178.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a členov senátu JUDr. Edity Szabovej a JUDr. Branislava Krála v právnej veci žalobcu: O. H., N. S. X.. Č.. XX, N., zast. advokátom JUDr. Petrom Belicom, Konventná ul. č. 9, Bratislava proti žalovanej: Slovenská republika - Generálna prokuratúra SR, Štúrova ul. č. 2, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, na odvolanie žalobcu a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo 14. septembra 2015, č. k. 6C/226/2014- 87, pomerom hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa sa p o t v r d z u j e vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 1.350,- eur s 8,5 % úrokmi z omeškania ročne od 09.08.2013 do zaplatenia.

Výrok napadnutého rozsudku o trovách konania sa z r u š u j e a vec sa v tomto rozsahu v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 1.350,- eur s 8,5 % úrokmi z omeškania ročne od 09.08.2013 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Konanie v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000,- eur s prísl. súd prvého stupňa zastavil a žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

Súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca bol trestne stíhaný na základe uznesenia o začatí trestného stíhania z 10.05.2009 pre prečin útoku na verejného činiteľa a prečin výtržníctva. Policajný orgán uznesením z 08.11.2010, č. Č.:P.-XXX/X-P.-N.-XXXX vzniesol proti žalobcovi obvinenie na tom skutkovom základe, že mal byť v kríkoch úplne nahý a keď ho zazrela svedkyňa, dal sa na útek, pričom ho začali prenasledovať príslušníci polície a on neuposlúchol výzvu „polícia stoj“, naďalej pred hliadkou unikal a keď ho dostihli, na hliadku zaútočil takým spôsobom, že sa na členov hliadky zahnal oboma rukami, pričom otvorenou dlaňou pravej ruky zasiahol jedného príslušníka do sánky na ľavej strane tváre, pričom mu nespôsobil zranenia, ktoré by si vyžiadali lekárske ošetrenie. Okresná prokuratúra Bratislava V uznesením z 30.11.2010, č. k. 3 Pv 363/09 zamietla sťažnosť žalobcu proti uvedenému uzneseniu policajného orgánu o vznesení obvinenia. Následne Okresná prokuratúra Bratislava V podala na žalobcu obžalobu pre prečin výtržníctva a prečin útoku na verejného činiteľa. Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 25.04.2012, č. k. 2T/143/2011 žalobcu spod obžaloby oslobodil, pretože nebolo dokázané, že spáchal predmetný skutok. Na odvolanie okresnej prokuratúry Bratislava Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 11.12.2012, sp. zn. 3To/127/2012 napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava V v celom rozsahu zrušil a žalobcu spod obžaloby oslobodil, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchal obžalovaný - žalobca. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 11.12.2012. V trestnom konaní žalobcu zastupoval advokát Mgr. Peter Belica, ktorému žalobca uhradil trovy obhajoby, z ktorých pozostáva škoda, náhradu ktorej žalobca uplatnil v prejednávanej veci. Z tohto skutkového stavu súd prvého stupňa vyvodil, že žaloba je dôvodná. Súd prvého stupňa poukázal na to, že žalobca správne za orgán konajúci v mene štátu označil Generálnu prokuratúru SR, na ktorú sa aj obrátil so žiadosťou o predbežné prejednanie nároku. Keďže táto jeho nárok neuspokojila, vzniklo žalobcovi

právo obrátiť sa so svojím nárokom žalobou na súd. Uviedol, že zodpovednosť podľa zák. č. 514/2003 Z. z. je objektívnou zodpovednosťou, ktorej sa štát nemôže zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia orgánu štátu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniť, ale rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. Náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie. Podľa konštantnej súdnej praxe sa v danej veci jedná o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím trestného stíhania a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu najbližšej úpravy, a to úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle takisto zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Podstata nároku na náhradu škody sa v danom prípade neviaže na nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania. V prejednávanej veci bol žalobca spod obžaloby oslobodený z dôvodu, že skutok, ktorý mu bol kladený za vinu, nespáchal. Trestné stíhanie voči nemu tak bolo vedené nezákonne. Žalobca preukázal, že odmenu za jeho obhajobu v trestnom konaní vyplatil svojmu advokátovi, pričom ním uplatnenú výšku náhrady škody, ako ani jednotlivé úkony obhajcu v trestnom konaní žalovaná nenamietala. S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa žalobe vyhovel. Konanie o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000,- eur súd prvého stupňa zastavil z dôvodu, že žalobca vzal v tejto časti žalobu späť. O príslušenstve pohľadávky rozhodol podľa § 517 ods. 1, 2 Obč. zák., v spojení s § 3 nar. vlády SR č. 87/1995 Z.z.. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a v zastavenej časti konania podľa § 146 ods. 2 O.s.p.. Súd prvého stupňa ustálil, že žalovaná bola v spore úspešná vo väčšej miere (1.350 eur = priznaný nárok; 3.350 eur = uplatnený nárok) a preto jej vzniklo právo na náhradu trov konania. Keďže jej však v konaní žiadne trovy nevznikli, súd jej ich náhradu nepriznal. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie žalovaná a napadla ním výrok, ktorým bolo žalobe vyhovené. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedla, že Generálna prokuratúra SR nie je orgánom oprávnený konať v danej veci v mene štátu. Z gramatického, systematického a logického výkladu dotknutých ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. vyplýva, že Generálna prokuratúra SR koná v mene štátu, len ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu (prokurátor) v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo v správnom konaní. Ak je titulom nároku na náhradu škody uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré je predbežne vykonateľné, potom nemožno dospieť k záveru, že škodu spôsobil orgán podľa osobitného predpisu v trestnom konaní a teda nie je možné aplikovať ustanovenie § 4 ods. 1 písm. f) zák. č. 514/2003 Z.z.. Uznesenie o vznesení obvinenia je predbežne vykonateľné a teda právne účinky voči obvinenému nastávajú už jeho vydaním bez ohľadu na jeho oznámenie, či právoplatnosť. Škoda je teda spôsobená už jeho vydaním a poškodenému vzniká škoda jeho vydaním, pričom ho vydal vyšetrovateľ, prípadne poverený príslušník Policajného zboru a nie prokurátor. Bez ohľadu na následné konanie prokurátora v rozsahu rozhodnutia o sťažnosti (jej zamietnutia prípadne nezamietnutia) nie je možné bez ďalšieho dospieť k záveru, že konať v mene štátu má Generálna prokuratúra SR a to z dôvodu, že orgán podľa osobitného predpisu, t. j. prokurátor nespôsobil škodu, ktorej sa poškodený domáha. Ak teda v danom prípade nie je oprávnené konať ani Ministerstvo vnútra SR, ani Generálna prokuratúra SR, javí sa, že je možné aplikovať len ust. § 4 ods. 2 cit. zákona podľa ktorého ak nie je možné príslušný orgán určiť, v mene štátu koná Ministerstvo spravodlivosti SR. Ak by sa uplatnil logický a systematický výklad zákona, možno dospieť k záveru, že ak za titul považujeme nezákonné rozhodnutie v rozsahu uznesenia o vznesení obvinenia, konať v mene štátu by malo Ministerstvo vnútra SR v prípade, ak prokurátor nezamietne sťažnosť a nepodá v danej trestnej veci obžalobu. Generálna prokuratúra SR by mala v mene štátu konať v prípade, ak trestné konanie bolo ukončené v prípravnom konaní v dôsledku rozhodnutia prokurátora, prípadne v dôsledku rozhodnutia sudcu pri preskúmaní obžaloby, prípadne senátu pri predbežnom prejednaní obžaloby za podmienky, že nedôjde k nariadeniu hlavného pojednávania, prípadne k vydaniu trestného rozkazu. Ministerstvo spravodlivosti SR by malo konať v mene štátu v prípade, ak súd prijme obžalobu na konanie, vytyčí hlavné pojednávanie, prípadne vydá trestný rozkaz a to z dôvodu, že príslušný súd preskúmal/prejednal podanú obžalobu a uznal zákonnosť prípravného konania v danej trestnej veci a teda odobril a potvrdil zákonnosť prípravného konania a podanie obžaloby. Pre prípad, že by odvolací súd potvrdil správnosť napadnutých výrokov rozsudku súdu prvého stupňa, žalovaná navrhla pripustiť proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, pretože podľa nej ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, keď za takúto otázku možno považovať otázku oprávnenosti konať v mene štátu s prihliadnutím na aplikáciu § 4 ods. 1, 2 zák. č. 514/2003 Z.z..

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie i žalobca a napadol ním výrok o trovách konania. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku o trovách konania zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alebo aby rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku zmenil a žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 496,70 eur. Uviedol, že vzal žalobu v časti nemajetkovej ujmy vo výške 2.000,- eur späť pred otvorením pojednávania. Táto nemajetková ujma má skutkovo aj právne rovnaký základ ako ujma majetková, v ktorej mal žalobca plný úspech. Žalobca má za to, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania mal súd prvého stupňa aplikovať ust. § 142 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, alebo ak rozhodnutie súdu záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. V takomto prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Nebol teda žiadny dôvod, aby súd prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania pri čiastočnom späťvzati žaloby rozhodol iba podľa ust. § 142 ods. 2 O.s.p., v spojení s § 146 ods. 2 O.s.p. a vôbec nezohľadnil ust. § 142 ods. 3 O.s.p.. Z týchto dôvodov nemožno posudzovať späťvzatie žaloby v časti nemajetkovej ujmy ako pomerný neúspech. Žalobca preto navrhol, aby výška trov právneho zastúpenia vo výške 476,70 eur bola vypočítaná podľa tarifnej odmeny z nároku majetkovej ujmy, ktorú súd prvého stupňa priznal, t. j. 1.350,- eur. Žalobca si uplatňuje aj náhradu trov konania za zaplatený súdny poplatok za žalobu vo výške 20,- eur.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch, prejednal odvolania bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že čiastočne dôvodné je iba odvolanie žalobcu.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný dôvodmi odvolania, poukazuje na to, že žalovaná v odvolaní nespochybňuje záver súdu prvého stupňa, že za škodu vzniknutú žalobcovi zodpovedá štát podľa zák. č. 514/2003 Z.z. a nespochybňuje ani výšku škody. V odvolaní žalovaná namietla iba to, že súd prvého stupňa pochybil, keď vychádzal z toho, že orgánom oprávneným v prejednávanej veci konať za štát, je Generálna prokuratúra SR. Odvolací súd sa preto zamerlal len na posúdenie otázky, ktorý orgán štátu je v tejto veci oprávnený konať za štát.

Označenie správneho štátneho orgánu v žalobe, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti, nie je otázkou pasívnej legitímácie štátu v konaní, resp. s pasívnou legitímáciu štátu nesúvisí. Pasívna legitímácia je stav, ktorý znamená že subjekt práva je nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva. K pasívnej legitímácii sa súd vyjadruje v rozhodnutí vo veci samej vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním. Existencia či neexistencia pasívnej legitímácie štátu ako hmotnoprávneho stavu nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením štátu ako účastníka konania na žalovanej strane. Riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je náležitosťou riadnej žaloby. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný štátny orgán, ktorý bude za štát konať (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Neoznačenie toho, kto má za štát konať, má za následok neúplnosť žaloby so súčasným vznikom povinnosti súdu pokúsiť sa o odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 O.s.p.. V prípade, že žalobca síce štátny orgán, ktorý má za štát konať, označí, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí, alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejde o vadu žaloby, ani o nedostatok podmienky konania. Z ust. § 21 ods. 4 prvá veta O.s.p. vyplýva, že súd je povinný - bez zreteľa na označenie obsiahnuté v žalobe - zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu a konať len s takýmto oprávneným subjektom.

Zo zákona č. 412/2012 Z.z., ktorým bol novelizovaný zák. č. 514/2003 Z.z., vyplýva, že došlo k zvýrazneniu postavenia prokurátora v trestnom konaní s dôrazom na význam jeho rozhodnutia o sťažnosti obvineného (v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. poškodeného) proti uzneseniu o vznesení obvinenia a o podaní obžaloby príslušnému súdu z hľadiska určenia štátneho orgánu oprávneného zastupovať štát v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zák. č. 514/2003 Z.z.. Preto i keď nezákonným rozhodnutím je uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré vydal príslušný policajný orgán (§ 10 ods. 8 Tr. poriadku), z ust. § 4 ods. 1 písm. b/ bod. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., v znení zák. č. 412/2012 Z.z. vyplýva, že oprávnenie Ministerstva vnútra SR konať za štát v rámci konania o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím zostalo zachované len pre prípad, že prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu policajta o vznesení obvinenia a nepodal obžalobu. A contrario, ak prokurátor sťažnosť zamietol a následne podal obžalobu na príslušný súd, ako tomu bolo v prejednávanej veci, je tým založené oprávnenie Generálnej prokuratúry SR konať za štát v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zák. č. 514/2003 Z.z.. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14.10.2015, sp. zn.

8Cdo/289/2014, v ktorom najvyšší súd riešil otázku určenia orgánu oprávneného konať za štát v prípade, ak sa trestné konanie po podaní obžaloby neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného.

Z toho vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa je z hľadiska odvolacích dôvodov v napadnutom výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, vecne správne a preto ho odvolací súd v tomto výroku potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p..

Odvolací súd nepripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, pretože otázka určenia orgánu oprávneného konať za štát v konaní o náhradu škody v zmysle zák. č. 514/2003 Z.z. v prípade, ak sa trestné konanie po podaní obžaloby neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, nie je po právnej stránke otázkou zásadného právneho významu. Táto otázka totiž už bola riešená konštantnou judikatúrou (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14.10.2015, sp. zn. 8Cdo/289/2014).

Výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo konanie o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000,- eur s prísl. zastavené, nebol napadnutý odvolaním a preto nadobudol právoplatnosť.

Ako je to uvedené už vyššie, konanie vo veci samej sa skončilo sčasti zastavením konania, a to pokiaľ ide o sumu 2.000,- eur titulom nároku na nemajetkovú ujmu, a v časti nároku na náhradu škody 1.350,- eur s prísl. vyhovením žalobe. Súd prvého stupňa potom nepostupoval správne, keď spojil do jedného rozhodovanie o trovách konania v zastavenej časti a v časti, v ktorej bolo žalobe vyhovené vo veci samej. Inými slovami, súd prvého stupňa mal o trovách konania rozhodnúť samostatne pokiaľ ide o výrok, ktorým bolo konanie zastavené (§ 146 ods. 2 prvá veta O.s.p.) a samostatne vo veci samej (§ 142 O.s.p.). Súd prvého stupňa mal teda o trovách konania v časti sumy 2.000,- eur s prísl. rozhodnúť podľa § 146 ods. 2 O.s.p., a to podľa zásady procesného zavinenia zastavenia konania. V prípade nároku, ktorý po čiastočnom späťvzati žaloby zostal predmetom sporu (náhrada škody 1.350,- eur s prísl. - vyhovenie žalobe), mal súd prvého stupňa rozhodnúť o trovách konania podľa zásady úspechu v zmysle § 142 O.s.p.. Nebolo teda možné „zmiešavať“ tieto dva rozdielne princípy, na ktorých je postavené rozhodovanie o trovách konania (t. j. princíp procesného zavinenia zastavenia konania, pokiaľ ide o zastavenú časť konania - § 146 O.s.p., s princípom zásady úspechu v konaní pokiaľ ide o vyhovenie žalobe - § 142 O.s.p.), tak, že v konečnom dôsledku sa bude aplikovať iba zásada úspechu v konaní s poukazom na ust. § 142 ods. 2 O.s.p.. Žalobca teda nemal v konaní iba čiastočný úspech a o trovách konania preto nebolo možné rozhodnúť podľa § 142 ods. 2 O.s.p.. Vo veci samej mal žalobca plný úspech (§ 142 ods. 1 O.s.p.) a v časti nemajetkovej ujmy procesne zavinil, že sa konanie muselo zastaviť, keď nevzal žalobu v tejto časti späť pre správanie sa žalovanej. Súd prvého stupňa mal teda o trovách konania rozhodnúť dvoma samostatnými výrokmi s tým, že v zastavenej časti konania mal ich náhradu priznať žalovanej podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p. a vo veci samej mal náhradu trov konania priznať žalobcovi podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s tým, že tarifnou hodnotou sporu bude súdom prvého stupňa priznaná náhrada škody, t. j. suma 1.350,- eur. Keďže žalovanej v konaní žiadne trovy nevznikli, nebude jej možné priznať ich náhradu. V časti, v ktorej bolo konanie zastavené, bude teda výrok o trovách konania znieť tak, že žalovanej sa náhrada trov konania nepriznáva.

Z toho vyplýva, že napadnutý rozsudok nie je vecne správny vo výroku o trovách konania. Preto ho odvolací súd v tomto výroku zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. a podľa ods. 2 tohto ustanovenia mu vec v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie. V ňom bude súd prvého stupňa musieť opätovne rozhodnúť o trovách konania v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v tomto rozhodnutí.

V novom rozhodnutí o náhrade trov prvostupňového konania súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.